

medische hulpverlening aan de Engelsche Tommy's in den Krimoorlog en zij dit werk op een voor dien tijd voortreffelijke wijze had georganiseerd, geleek haar terugkomst na haar hulpverlening in Engeland wel een zegetocht. Haar oefening had ook zij deels ontvangen in Kaiserswerth. Zij is echter niet geheel van dezelfde gedachten uitgegaan bij haar opvattingen omtrent de ontwikkeling van het verpleegstersvak als Fliedner. Toen zij na den Krimoorlog zich wilde aangorden om de ziekenverpleging in Engeland in gezonden zin te bevorderen, werd zij ongesteld, waardoor zij verhinderd werd actief als verpleegster mede te werken in den strijd voor een betere ziekenverzorging, doch ondanks haar ziek zijn kon zij toch haar energie ten toon spreiden door verschillende boeken te schrijven, waarin zij hare opvattingen omtrent een goede ziekenverzorging verdedigde. Door deze boeken heeft zij misschien nog meer invloed uitgeoefend, dan zij had kunnen doen, wanneer zij voortdurend in de praktijk van het werk was bezig gebleven. Haar werken hebben zeker invloed uitgeoefend op de ontwikkeling van vele krachten, ook in ons vaderland, zoodat omstreeks 1870 tot 1880 verschillende personen zich aangordden om te trachten verbetering te brengen in de ziekenverzorging. In dit verband moeten wij in ons vaderland voornamelijk de namen noemen van Anna Reijnvaan en Ieltje de Bosch Kemper. Zij gingen te keer tegen de opvatting, dat de verzorging van onze zieken werd toevertrouwd aan hen, die tot het uitschot der maatschappij behoorden. Het geschiedde toch nog in het jaar 1877, dat de toenmalige directeur van het Buitengasthuis te Amsterdam, waar krankzinnigen en lijders aan besmettelijke ziekten bij voorkeur verpleegd werden, toen hij een bijzonder gebrek aan verpleegkrachten had, een schrijven zond naar den Directeur van de werkinrichting te Veenhuizen om te bevorderen, hem verschillende „zaalmeiden” te sturen, die de verpleging dier ongelukkigen op zich zouden kunnen nemen. De genoemde personen verdedigden de meening, dat de ziekenverzorging alleen toevertrouwd mocht worden aan hem of haar, die volledig zich aan deze taak wilde overgeven, en dat met strenge hand iedereen moest worden geweerd van het terrein der ziekenverzorging, die niet de eigenschappen bezat, welke in de eerste plaats bij hen moeten worden gevonden, die zich tot het ideëele beroep wilden aangorden. Het is echter wel merkwaardig in hoe korte spanne tijds de toestanden in de